

EKONOMİDE, İŞ DÜNYASINDA, TOPLUMSAL HAYATTA DEĞİŞİMİN ŞİFRELERİ

♦ ♦ ♦

Değişimin hızlandığı konusunda herkes hemfikir. Peki ama iş dünyasında, toplumsal hayatta değişimin yönü ne olacak? Geleceğe doğru yol alırken hangi sektörler ekonomiye öncülük edecek? Çalışma hayatı ne yönde değişecek? Hangi meslekler öne çıkacak? PwC Türkiye'nin Konda iş birliği ile gerçekleştirdiği, "Yeni Denklem'in Yeni Trendleri" adını taşıyan Gelecek Trendleri Araştırması'nın sonuçları bu ve benzer soruların yanıtları için önemli ipuçları barındırıyor.

Dünya bir çağ değişiminin eşliğinde. Yerkürenin ritmi değişiyor, iklim değişikliği, kuraklık, doğal kaynakların azalması gibi bir dizi zorunluluk ekonominin ritmini de değişime zorluyor. Teknolojik sıçrama gündelik hayatın ritmini hızlandırırken düşünme ve iş yapış modellerinin zihin haritası değişiyor. Pandemi, ekonomik kriz, savaşlar gibi küresel buhranlar; blockchain, merkeziyetsiz finans, yapay zekâ, metaverse gibi fırsat alanları bireyleri, şirketleri, bildik toplumsal yapıları, hukuku, küresel ilişki ve organizasyonları da değişime zorluyor. Yeni şimdi başlıyor aslında.

Konda Araştırma ve Danışmanlık Genel Müdürü Bekir Ağırdir, değişimin karşımıza nasıl bir meydan okuma çıkardığını bu sözlerle anlatıyor. Ağırdir'in PwC Türkiye – Konda iş birliğiyle hazırlanan "Gelecek Trendleri Araştırması"nın giriş bölümünde yer alan bu analizi, iş dünyasının da gelecek için hazırlık yaparken değişimi doğru şekilde okumasının önemine de anlamlı bir gönderme...

Araştırma raporunda PwC Türkiye Kıdemli Ortağı Cenk Ulu da bu noktaya dikkat çekiyor. Dünyanın artık geri dönülemez bir şekilde yeni denklemini kurduğunu belirten Ulu, "PwC Türkiye olarak pandemi döneminde hazırladığımız bu çalışma, tüm bu değişimlerin tetiklediği fırsatlara ve zorluklara liderlerin gözünden bakma amacı taşıyor" diyor.

"Yeni Denklem'in Yeni Trendleri" başlığını taşıyan araştırma, Türkiye'de özel sektör, sivil toplum ve akademi dünyasından önde gelen 250 katılımcının görüşlerini içeriyor. Bekir Ağırdir ise aralarında Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu'nun da bulunduğu, farklı alanlardan 17 kanaat önderi ile yaptığı derinlemesine görüşmelerle anket çalışmasının sonuçlarını farklı yönleri ile değerlendiriyor. Katılımcılar, gelecek öngörülerini, dünyanın ve Türkiye'nin gelişiminde belirleyici olacak tema, fırsat ve endişeleri paylaşarak, geleceğe ışık tutuyorlar.

Gelecek 10 yılda beklenen küresel değişimler

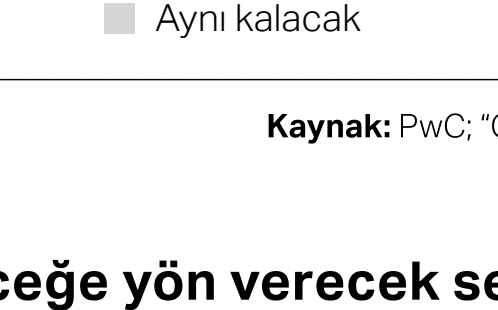
"Gelecek Trendleri Araştırması"nda sağlık, teknoloji, ekonomi, eğitim gibi farklı başlıklardaki genel eğilimlerin on yıl içerisinde ne yönde değişeceği konusunda değerlendirme yapan katılımcıların yüzde 90'ı teknolojinin insan hayatındaki etkisinin olumlu olacağını düşünüyor. Bununla bağlantılı olarak, bilginin yaygınlaşacağı (yüzde 79) görüşü ağır basıyor. Ankete yanıt verenlerin önemli bir bölümü (yüzde 73), sağlık sistemlerinin de olumlu yönde ilerleyeceğini düşünüyor. Katılımcıların en karamsar oldukları konuların başında ise iklim değişimi yer alıyor. Yalnızca yüzde 4'lük bir bölüm, bu yönde olumlu ilerleme öngörüyor.

Dünyanın ve Türkiye'nin gelişimi

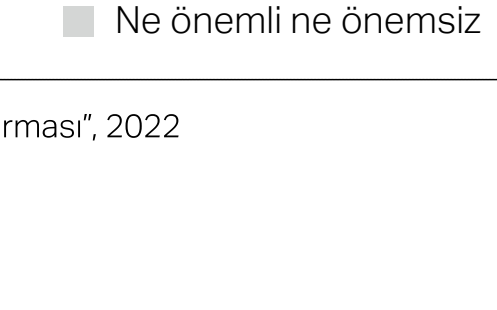
Dünyanın ve Türkiye'nin gelişiminde önemli rol oynayacak faktörlerin arasında dijitalleşme kuşkusuz, başı çekiyor. Katılımcıların dünyanın gelişiminde önemli yer tutacağını düşündüğü başlıklar; dijitalleşme (yüzde 96), yapay zekâ (yüzde 95), tıp ve genetik teknolojileri (yüzde 92), ESG (çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim) ve sürdürülebilirlik (yüzde 87), girişimcilik (yüzde 77) ve eğitim (yüzde 74) olarak sıralanıyor. Aynı soru, Türkiye için sorulduğunda girişimcilik, dijitalleşmenin hemen altında, ikinci sırada yer alıyor. Onu eğitim, ESG, tıp ve genetik teknolojileri ve yapay zekâ takip ediyor.

Çeşitli ekonomik, politik, sosyal ve çevresel faktörler konusunda ne kadar endişeli oldukları sorular katılımcıların "en çok kaygı duydukları konular" listesinde ise iklim değişikliği ve çevre etkisi yüzde 89 ile ilk sırada yer alıyor. Ankete yanıt verenlerin yüzde 89'u gelir dağılımında eşitsizlikten, yüzde 84'ü politik belirsizlikten, yüzde 78'i popülizmden, yüzde 77'si jeopolitik belirsizliklerden endişe duyduğunu belirtiyor. Bu soru kapsamında, teknolojinin değişen hızı (yüzde 29) ve değişen tüketici davranışları (yüzde 23) karşısında tedirginlik hissedenlerin azınlıkta kaldığı göze çarpıyor.

Dijitalleşmenin dünyanın gelişiminde nasıl bir rol oynayacağını düşünüyorsunuz?

Dijitalleşmenin Türkiye'nin gelişiminde nasıl bir rol oynayacağını düşünüyorsunuz?

Kaynak: PwC; "Gelecek Trendleri Araştırması", 2022

Geleceğe yön verecek sektörler

"Gelecek Trendleri Araştırması", dünyadaki değişimde imalat esaslı sektörler yerine teknoloji esaslı sektörlerin daha fazla ön plana çıkacağını gösteriyor. Dünyanın önümüzdeki 10 yılda hangi sektörleri öncülüğünde geliştireceğine ilişkin soruya verilen yanıtlar, teknoloji (yüzde 62) ile bilişim ve iletişim teknolojileri sektörlerini (yüzde 58) sıralamada ilk ikiye yerleştiriyor. Hızla dönüşen dünyada artan ihtiyaçlar ve sınırlı kaynaklar çerçevesinde enerji, altyapı ve doğal kaynaklar sektörü (yüzde 41) küresel gelişime katkıda bulunmaya devam edecek üçüncü sektör olarak karşımıza çıkıyor. Küresel salgın sürecinde kişilerin sağlıklarına daha fazla önem verme gereksinimi, ilaç ve yaşam bilimleri (yüzde 41) ile sağlık sektörünün (yüzde 35) gelişime öncülük edecek sektörlerde ilk beşte yer almasını sağlıyor. Bu sektörleri yine teknolojik gelişmelere bağlı olarak yazılım (yüzde 35) takip ediyor.

Aynı soru Türkiye için sorulduğunda ise yanıtlar farklılaşıyor. Enerji, altyapı ve doğal kaynakların (yüzde 33) ilk sırada yer aldığı listede, Türkiye için önemli bir gelir kaynağı olan turizm sektörü (yüzde 31) ikinci sırada yer alıyor. Bunları yazılım (yüzde 26), inşaat ve mühendislik (yüzde 22), bilişim ve iletişim teknolojileri (yüzde 22) ve endüstriyel üretim (yüzde 22) takip ediyor. Dünyada ilk sırada gösterilen teknolojinin ise Türkiye'de öncülük edecek 8. sektör olacağı tahmin ediliyor.

Raporda bu konuda şu yorum yer alıyor: "Bu bulgulara göre katılımcılar Türkiye için dünyaya paralel olan ve olması gereken üzerinden öngöründe bulunmak yerine günümüzdeki mevcut durumun ve var olan sektörel önceliklerin devam edeceğini öngörüyorlar. Dünya için gündemde olan trendler gelecek beklentilerine yön verirken Türkiye için var olan durum ve gerçekliğin bir süre daha devam edeceği düşüncesi hâkim."

Çalışma hayatı ne yönde değişecek?

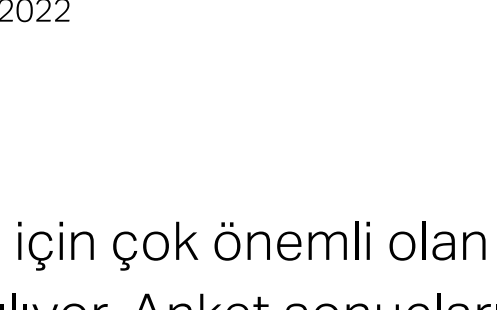
Çalışanların geleceğe dair en çok merak ettikleri başlıklardan biri ise çalışma hayatının ne yönde değişeceği. "Gelecek Trendleri Araştırması"na göre, her 4 katılımcıdan 3'ü ofis yaşamının dönüşeceğini ve ofis alanlarının yarıya azalacağını düşünüyor. Uzun ve tekil kariyerlerin sayısının azalıp proje bazlı iş yapan insanların sayısının artacağını düşünenler de yüzde 80 oranında. Katılımcıların yarıdan fazlası (yüzde 52) ise çalışanla ortaklık sisteminin tüm iş dünyasında artacağı görüşünde.

Raporda, çalışma hayatına dair şu analizler dikkat çekiyor: "Pandeminin sonuna yaklaştığımızı düşündüğümüz şu dönemde bazı yöneticiler ofislere dönmekten heyecan duyuyor olsa da tam zamanlı iş yerinde çalışmak artık tek seçenek değil. Yöneticiler, hibrit ve esnek çalışma modellerini benimseyecek ofiste olma ya da olmama tüm çalışanlar için yeni ekip çalışması kurgulama yönünde strateji belirlemek durumundalar." Uzaktan çalışmanın, avantajlarının yanı sıra yüksek bir tükenmişlik riskini de beraberinde getirdiği vurgulanırken, liderlerin çalışanlarının iyi olma hâllerine özen göstermesi, izin kullanımını teşvik etmesi, psikolojik sağlık konusunda destek sunması, kişilerin bireysel ihtiyaçları karşılama gibi yöntemlere odaklanması gibi konuların öneminin altı çiziliyor.

Tüm dünyadaki beyaz yakalıların ofis alanları yarıdan azına düşecek.

Uzun ve tekil kariyerlerin sayısı azalıp, proje bazlı iş yapan insanların sayısı artacak.

Kaynak: PwC; "Gelecek Trendleri Araştırması", 2022

Sürdürülebilirlik ve ESG

"Gelecek Trendleri Araştırması"nda iş dünyası için çok önemli olan sürdürülebilirlik ve ESG başlıklarına da yer ayrılıyor. Anket sonuçları, bu konudaki farkındalığın oldukça yüksek olduğunu gösteriyor. Araştırmada, katılımcılar iklim değişikliği konusunu farklı yönleriyle de değerlendiriyor. Örneğin, iklim değişikliğinin şirketlerin para kazanma yöntemlerini etkileyebileceğini düşünenlerin oranı yüzde 70. Yenilenebilir enerjinin yaygınlaşacağı görüşü de gelecek öngörüler arasında ilk 10 arasında yer alıyor. Dünyada yenilenebilir enerji kaynaklarının çoğalıp yaygınlaşacağını düşünenler yüzde 82'lik çoğunluğu oluştururken Türkiye için bu tahmin yüzde 42'de kalıyor.

Türkiye ve dünya için yapılan tahminlerde benzer bir farklılığın göze çarptığı konulardan biri de toplumsal cinsiyet eşitliği. Araştırmaya katılan her iki kişiden biri cinsiyet eşitliğinin dünyada toplumun genel bir talebi hâline geleceğini öngörüyor. Ancak bu tahmin, Türkiye'ye gelindiğinde yüzde 22 düzeyinde kalıyor. Raporda ESG çalışmalarının başarısı için tüm dünyada sivil toplum kuruluşları, uluslararası örgütler, devlet ve özel sektörün daha kapsamlı bir iş birliğine ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekiliyor.

"Gelecek Trendleri Araştırması"nda, dünyanın önümüzdeki 10 yılda hangi sektörler öncülüğünde gelişeceğine ilişkin soruya verilen yanıtlar, teknoloji ile bilişim ve iletişim teknolojilerini sıralamada ilk ikiye yerleştiriyor. Hızla dönüşen dünyada artan ihtiyaçlar ve sınırlı kaynaklar çerçevesinde enerji, altyapı ve doğal kaynaklar sektörü küresel gelişime katkıda bulunacak üçüncü sektör olarak görülüyor. Bu sektörleri ilaç ve yaşam bilimleri ile sağlık takip ediyor.

Toplumsal dinamiklere dair beklentiler

Araştırmada toplumsal dinamiklerin seyrine dair sorular da yer alıyor. Dünyada gerçekleşmesi muhtemel gelişmelere dair sorulara verilen yanıtlarda ilk sırada

"Büyük veri ve analizin önemi artacak" görüşü (yüzde 93) ilk sırada yer alıyor. Bununla birlikte, göçün artacağı düşüncesi de (yüzde 93) listede zirveyi paylaşıyor. Katılımcıların yüzde 85'i gelir dağılımındaki adaletsizliğin sosyal tepkileri artıracaklarını, yüzde 84'ü doğal veya organik gıdaya talebin gitgide yükseleceğini, yüzde 82'si okulların, eğitimin, öğrenme yöntemlerinin teknolojiye göre yeniden şekilleneceğini düşünüyor. Aynı soru Türkiye için sorulduğunda göç artışı, yüzde 74 ile ilk sırada yer alıyor. Katılımcıların yüzde 61'i gelir dağılımındaki adaletsizliğin sosyal tepkileri artıracaklarını öne sürerken, yüzde 57'si kuşakların her zamanki kadar birbiryle çatışmaya devam edeceğini düşünüyor. Ankete katılanların yüzde 57'si doğal ve organik gıdaya talebin artacağını, yüzde 45'i ise sosyal medyada hep daha yeni uygulamaların ve alanların oluşacağını, her şeyin her zaman bir yenisi olacağını tahmin ediyor.

Eğitim ve sağlıkta gelişimin yönü

Pandemi boyunca tüm dünyada en fazla öne çıkan başlıklar, eğitim ve sağlık oldu. Uzaktan eğitim, çocuklarımızın hayatında köklü bir değişiklik yarattı. "Gelecek Trendleri Araştırması"na katılanların yüzde 69'u gelecekte alternatif eğitim modellerinin gelişeceğini ve okulsuz eğitimin artacağını düşünüyor. Raporda teknolojik inovasyonun bilgi edinimi ve yetenek gelişimine yönelik talebi şekillendirerek eğitim sektörünü de dönüştürdüğü vurgulanıyor. Araştırmada pandemiyle birlikte bireylerin sağlık konusuna bakışlarında da farklılaşma olduğunun altı çiziliyor. Ankete katılanların yüzde 79'u insanların sağlıklarını gelecekte çok daha fazla önemseyeceğini düşünüyor. Yüzde 72'si ise bağışıklık sistemini ayakta tutmak için alternatif yöntemlerin kullanımının artacağını tahmin ediyor.

"Türkiye'de zeki, çalışkan ve ümit vadeden bir gençle gelecekle ilgili tavsiye verecek olsanız, hangi alanlara yönelmesini önerirdiniz?" sorusuna verilen yanıtlarda yapay zekâ, tıp ve genetik teknolojileri, veri analizi ve yazılım üst sıralarda.

Meslek seçiminde gençlere tavsiyeler

Geleceğe dönük projeksiyonlar, özellikle yetişkinliğe doğru yol alan gençler için büyük önem taşıyor. Bu nedenle, araştırmada gençlere tavsiye sunmaya dönük bir soru da yer alıyor. "Türkiye'de zeki, çalışkan ve ümit vadeden bir gençle gelecekle ilgili tavsiye verecek olsanız, hangi alanlara yönelmesini önerirdiniz?" sorusuna verilen yanıtlarda yapay zekâ yüzde 60 ile ilk sırada yer alıyor. Onu yüzde 51 ile tıp ve genetik teknolojileri, yüzde 49 ile veri analizi, yüzde 44 ile yazılım ve yüzde 29 ile tarım takip ediyor.

Bu sonuç, araştırmada şu sözlerle yorumlanıyor: "Araştırma katılımcılarımızın gençlere meslek seçimi tavsiyelerinde iki husus ortaya çıkıyor. Bunlardan ilki geleneksel sektörlerden ziyade teknolojik dönüşüm ve değişen dünya ihtiyaçlarına uygun mesleklere yönelme önerisi. Bir diğeri ise önerilen mesleklerin Türkiye'de gidilecek çok yolu olan ve potansiyel vadeden, gelişime açık alanlar olduğu."

